

**TÖRTELEM KÖZSÉG GAZDASÁGI
PROGRAMJA
2010-2014.**

TARTALOMJEGYZÉK

I. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	3
II. HELYZETELEMLÉZÉS	3
1. A község rövid története	3
2. Demográfiai adatok	4
3. Gazdasági aktivitás, gazdasági versenyképesség	4
4. A település infrastrukturális mutatói	4
5. Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása	5
6. Analízis	5
1. Kompetenciák	5
2. Relatív gyengeségek	6
3. Lehetőségek	6
4. Veszélyek	6
III. KÖTELEZŐ ÉS ÖNKÉNT VÁLLALT FELADATOK.....	7
IV. SRATÉGIAI CÉLOK	
1. Adópolitikai célkitűzések	7
2. Munkahelyteremtés	8
3. Közszolgáltatások	8
4. Településüzemeltetési politika	8
5. Fejlesztési program	9
1. Gazdasági versenyképesség fejlesztése	9
2. Ipari fejlesztés	9
3. Mezőgazdaság fejlesztése	9
4. Önkormányzati vagyongazdálkodás	9
5. Humán erőforrás fejlesztés	9
6. Egészségügyi és szociális ellátás javítása	10
7. Közbiztonság fejlesztése	10

I. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 91. § (1) bekezdése szerint „az önkormányzat meghatározza gazdasági programját és költségvetését”. A jogszabály alapján a gazdasági program legalább a képviselő-testület megbízatásának időtartamára szól és helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével - a kistérségi területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve - az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják. A gazdasági program tartalmazza községek esetében különösen: a fejlesztési elképzeléseket, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, a településfejlesztési politika, az adó politika célkitűzéseit, az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat. A gazdasági programot a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el, ha az egy választási ciklus idejére szól.

II. HELYZETELEMZÉS

II. 1. A község rövid története

A régészeti leletek alapján Törtel helyén már mintegy 4000 évvel ezelőtt lakott település volt. A vidék népessége erősen megfogyatkozott az 1241-es tatárjárás következtében, szinte elnéptelenedett a tájék. A kihalt vidékre IV. László kunokat telepített. A település a nevét is egy kun vitézről, Thurtelről eredetelteti. Törtel a XV. században vált ki a ceglédi Pusztabokorból. Először csak 1450-ben említi Törtelszállása néven Paládics, Miklóllaka és Vadegyháza határában. A törökkor elején a népesebb falvak közé tartozott: 1546-ban 83, 1559-ben 124, 1562-ben 112 lakosát írták be a defterbe. A tizenöt éves háborúban pusztult el, csak az újkorban települt be újra. A XVIII. század első felében a kunszentmiklósiak birtoka volt, tőlük csere útján bábonyi Balogh Antal birtokába került. A település újkori történetét Kristó László, volt iskolaigazgató helytörténeti munkája részletesen tárgyalja. Kézirata a községi könyvtárban található. Ugyancsak feldolgozta a falu történetét Striczky György tanár is. Az ő kéziratát a Polgármesteri Hivatalban őrzik. Mindkét munka fénykép-mellékletekkel bőven illusztrált. A rendszerváltás körüli és utáni események még feldolgozatlanok. A termelősövetkezet vagyoniának szétdarabolása, az új földosztás, a helyi munkahelyek számának csökkenése új helyzetet teremtett. Az ekkori történések nyomon követhetők a Szabó Péter szerkesztette Törteli Hírekből, majd 1998-tól az önkormányzat havi megjelenésű lapjából, a Törteli Hírmondóból.

Az elmúlt 20 évben hatalmas fejlődésen ment keresztül a település. A falu minden utcája ellátott ivóvízvezetékkel, gázvezetékkel és szennyvízvezetékkel is. A telefon, kábeltvé és internethálózat kiépítése 100 %-os. Az úthálózatot jó része is szilárd burkolatú.

II. 2. Demográfiai adatok

A következő népesség-mutatók a Központi Statisztikai Hivatal adatain alapulnak, és dinamikájuk figyelembe vételével tájékoztató jellegűek.

A település lakosság száma 4445 fő, mely korcsoportok szerint a következőképpen oszlik meg:

0-2 éves korig	–	155 fő
3-6 éves korig	–	175 fő
7-18 éves korig	–	638 fő
19-60 éves korig	–	2557 fő
61-80 éves korig	–	787 fő
81-90 éves korig	–	120 fő
91-95 éves korig	–	12 fő
96 év felett	–	1 fő

A lakosság szám néhány éves csökkenő tendencia után jelenleg stagnál, ami azonban nem a halálozások és születések száma közötti kedvező trendalakulásnak köszönhető, hanem vélhetően az elvándorlók és betelepülők száma közötti pozitív különbségnek.

II. 3. Gazdasági aktivitás, gazdasági versenyképesség

Törtel településen a vállalkozások száma mintegy 150, melynek kétharmada egyéni vállalkozás, egyharmada pedig társas vállalkozás. A gazdasági társaságok jellemző mérete a mikro-, illetve kisvállalkozás, nagyvállalatnak a község nem székhelye. A vállalkozások döntő többségben a szolgáltató szektorban tevékenykednek (elsősorban kereskedelem), termelő vállalkozást elsősorban a könnyű-, illetve az élelmiszeripar területén találunk.

A községben jelentős a munkanélküliség, melynek eredményeként az Önkormányzatnak minden hónapban tetemes összeggel kell hozzájárulnia a perifériára szorult emberek megélhetéséhez, segélyezés (bérpótló juttatás, rendszeres szociális segély, stb.) és egyéb támogatások formájában. Sajnálatos módon igen nagy számú a tartósan munkanélküli személy. A közfoglalkoztatás enyhíthet ezen a helyzeten, de megnyugtató megoldást kizárólag a termelő szektorban történő fellendülés, és így új, hosszú távú munkahelyek kialakulása hozhat.

II. 4. A település infrastrukturális mutatói

A község területe mintegy 84 km², melyből belterület 3,34 km². A belterületi utak hossza 31 km, a külterületi utaké kb. 260 km. Belterületen az aszfaltozott utak aránya 65 % körüli, míg külterületen szinte elhanyagolható. A járdák kiépítettsége az aszfaltozott utakéhoz hasonló arányt mutat. A hidak száma 10, hosszúságuk 76 m, összes alapterületük 364 m².

A belterületi villamoshálózat teljes, külterületen fejlesztésre szorul. A közüzemi ivóvízhálózat hossza 31 km, melyen jelenleg kb. 1450 mérőhely van. A szennyvízhálózat teljes, a bekötések száma mintegy 1100. A felszíni csapadékvíz elvezető rendszer kiépítettsége 50 %-os, fejlesztése a kritikus helyzetek elkerülése miatt elengedhetetlen.

II. 5. Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása

A település költségvetésének főösszege az elmúlt években 450 millió forint körül mozgott. Ez meghatározó mértékben valószínűsíthetőleg nem változik a közeljövőben, illetve ha igen, az esetleges negatív irányú változtatásnak kényszerű feladatát csoportosítás kell hogy legyen a következménye az állami, illetve kormányzati szervek részéről.

Az elmúlt években az önkormányzat költségvetése egyensúlyban volt, a bevételek fedezték a kiadásokat, de megjegyzendő, hogy ezt kizárólag egy 25 millió forintos éven belüli lejáratú működési hitel segítségével lehetett megvalósítani. Erre a hitelre vélhetően a későbbiekben is szükség lesz.

A költségvetés tervezésekor minden évben számolva van az önkormányzati ingatlanok egy részének értékesítésével, ám ennek a jelenlegi piaci viszonyok mellett kicsi az esélye. Az így kieső forrás kompenzálására célszerű egyéb bevételi forrásokat tervezni, illetve keresni.

II. 6. Analízis

II. 6. 1. Kompetenciák

Földrajzi, természeti:

A település a Duna-Tisza-Közi Homokhátság területén fekszik. A termőtalaj közepes minőségűnek mondható, elsősorban gabonafélék illetve kukorica és lucerna termelésére alkalmas, de mintagazdaság szinten gyógynövény termesztés is megjelent. A község vízrajza nem túl előnyös, igen sok a lapos, vízjárásos terület úgy kül-, mint belterületen. A napsütéses órák száma az éghajlatra jellemzően alakul, míg a csapadék mennyisége az elmúlt években folyamatosan nő.

Mezőgazdasági település lévén az állattenyésztés jelentős szereppel bír, a tenyésztett fajok elsősorban sertés illetve szarvasmarha, de a baromfiállomány is nagy számúnak mondható.

A község területének nagy része alatt kb. 650-800 méter mélyen nagy mennyiségű termásvíz található, mely jelenleg is két helyen külső behatás nélkül a saját nyomásától tör a felszínre.

Infrastrukturális- gazdasági-turisztikai:

A község területén az infrastruktúra – a közúthálózat kivételével – teljes mértékben kiépített, hiányosságokat nem mutat.

A gazdaság szerkezete a község méretű alföldi településekre jellemző, a mikro-, kis- és középvállalkozások mellett a lakosság fő bevételi forrását a mezőgazdasági termelés adja, melynek mérete jellemzően háztáji, nagyobb méretű gazdaság csak néhány található. Az utóbbi években jellemzővé vált az ingázás, melynek célpontja elsősorban a közelben lévő nagyobb lélekszámú városok (Cegléd, Nagykőrös, Kecskemét, Szolnok, valamint a főváros).

A turisztika területén némi fellendülés tapasztalható, kialakulóban vannak a falusi turisztikai szolgáltatások, a tanyasi vendéglátás, valamint a kamratúra. Megfelelő marketing mellett a szektor felvirágoztatható, a térségben a település versenyképessége e tekintetben jelentősen növelhető.

II. 6. 2. Relatív gyengeségek

Földrajzi, természeti:

Mivel a település a Tiszához közel, annak vízgyűjtőterületén fekszik, rendkívüli mértékben függ a vízháztartás alakulása a Tisza vízállásától, mely ha magas, a vízelvezetés a településről nehézségekbe ütközik.

Infrastrukturális- gazdasági-turisztikai:

A közúthálózat belterületen jelentkező hiányosságai csökkentik a település lakosság megtartó erejét, a munkahelyek hiánya szintén az elvándorlást erősíti. A munkanélküliség növekvő mértéke csökkenti a keresletet, így a vállalkozások rentabilitását is. A munkanélküli réteg jelentős része szakképzetlen, munkaélménnyel nem rendelkezik, így annak világába történő visszavezetése nehézkes. A turisztikai szolgáltatások reklámja gyenge, a modern kommunikációs eszközök által nyújtott lehetőségek kihasználatlanok.

II. 6. 3. Lehetőségek

A településnek két jelentős kitörési pontja lehetséges a jövőben. A külterületén a közeljövőben megépülő és Magyarországot keresztül kettészelő M8-as autópálya, mely bekapcsolhatja a nemzetközi forgalomba Törtelt és úgy logisztikailag, mint idegenforgalmilag jelentőssé teheti.

A másik lehetőség a község alatt fekvő termásvíz kihasználása, melyre több mód is kínálkozik:

- fürdő építése
- gyógyvíz palackozása
- kertészet létrehozása
- hőszivattyúk által történő energiatermelés, stb.

Ez mind turisztikailag, mind gazdaságilag előrelépést jelenthetne.

II. 6. 4. Veszélyek

Törtelnek jelenleg gazdasági és társadalmi veszélyekkel is szembe kell néznie. Az önkormányzat a gazdasági válság és egyéb körülmények hatására tartalékait kimerítette, jelentős adósságállománnyal rendelkezik és amennyiben a lehető legszigorúbb és takarékosabb gazdálkodást nem valósítja meg, csőd közelébe kerülhet. Mindezekon felül amennyiben a közeljövőben adódó lehetőségekkel nem él, a környező településekhez képest jelentős, már-már behozhatatlan lemaradásba kerülhet.

A társadalmi szerkezet változása szintén veszélyt rejt magában, mivel az utóbbi időben jellemző bevándorlás alanyai elsősorban a relatíve költségesebb városi életből a kistelepülésekre áramló alsóbb társadalmi rétegek, akik sem anyagi, sem humán erőforrás kompetenciákkal nem rendelkeznek, így elsősorban a segélyezett réteget növelik, melynek költségvetési kihatásai e trend megmaradása esetén jelenleg megbecsülhetetlenek.

További veszélyt jelenthet az állami támogatás egy részének elvonása, mivel a helyi bevételek növelésére nem nagyon van lehetőség, az intézmények és az infrastruktúra fenntartása viszont egyre költségesebb.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a rendezési terv elkészíttetésére, mivel ennek hiányában pályázati és egyéb forrásoktól eshet el az önkormányzat.

III.

KÖTELEZŐ ÉS ÖNKÉNT VÁLLALT FELADATOK

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 8. §-ának (4) bekezdése tartalmazza az önkormányzat által kötelezően ellátandó feladatokat, melyek

- egészséges ivóvíz ellátás,
- az óvodai nevelés,
- az általános iskolai oktatás és nevelés,
- az egészségügyi és a szociális alapellátás,
- a közvilágítás,
- a helyi közutak és a köztemető fenntartásának, a helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, valamint tereken, parkokban és egyéb közterületeken közúti járművel történő várakozás (parkolás),
- valamint a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének biztosítása.

Ezen kötelező feladatokon felül az önkormányzat anyagi és egyéb lehetőségeihez mérten önként vállalhat egyéb feladatokat, elsősorban az Ötv. 8. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és vízvezetés, csatornázás, köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, a helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, valamint tereken, parkokban és egyéb közterületeken közúti járművel történő várakozás (parkolás) biztosítása, helyi tömegközlekedés, a köztisztaság és településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásáról, valamint a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

Törtel Önkormányzatának elsődleges célja az elkövetkezendő 4 évben a kötelezően ellátandó feladatok biztonságos elvégzése és erre a szükséges forrás megteremtése.

IV.

STRATÉGIAI CÉLOK

IV. 1. Adópolitikai célkitűzések

Helyi adók kivetésére a képviselő-testület elsősorban azért kényszerül, mivel az állami finanszírozás illetve a településfenntartás tényleges költségei közötti különbséget elsősorban e forrásból tudja előteremteni. Törtel községben jelenleg helyben maradó adóként a magánszemélyek kommunális adója, a gépjárműadó, a talajterhelési díj és a helyi iparüzési

---

adó van bevezetve. További bevételi forrásként lehetőség van építményadó illetve telekadó bevezetésére, de ezt meg kell előznie egy alapos hatástanulmány, mivel a lakosság terhelhetősége véges, és a folyamatosan emelkedő közüzemi díjak is jelentősen megterhelik a családokat. Egyéb adóbevételként a turisztika megfelelő fejlesztésével előtérbe kerülhet az idegenforgalmi adó, de jelenleg ez az adónem Törtel községben nem releváns.

Elsődleges adópolitikai cél a kivetett adók mielőbbi realizálása, szükség esetén gyors behajtása.

IV. 2. Munkahelyteremtés

A településen munkahelyteremtés elsősorban az M8-as autópálya megépülésének hatásaként várható, de jelen helyzetben élni kell a Kecskeméten 2012-ben induló Mercedes gyár nyújtotta munkalehetőségekkel is. Az önkormányzat szerepe ebben elsősorban a lakosság tájékoztatása, valamint kapcsolattartás a munkaügyi központtal. Szintén önkormányzati hatáskörű munkahelyteremtő lehetőség a közfoglalkoztatási program, melynek pályázatain célszerű a részvétel. A program keretén belül rövid és hosszú távú munkalehetőség biztosítható, és lehetőség szerint – a pénzügyi kereteket figyelembe véve – a lehető legtöbb segélyezettet kell bevonni, mivel 2012. évtől a segély folyósításának feltétele lesz az előző évben legalább 30 napos munkaviszony igazolása.

IV. 3. Közszolgáltatások

Az önkormányzat céljának tekinti az infrastrukturális közszolgáltatások folyamatos, biztonságos fenntartását. Ezen felül kiemelt cél a víz- és szennyvíz-, valamint a szemétszállítási díj kialakítása esetén olyan tárgyalási pozíció kivívása, melyben érvényesíthetők a lakosság érdekei.

Fontos a Duna-Tisza-Közi Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Konzorciumban történő részvétel és érdekérvényesítés, valamint információ szerzés a konzorcium mindenkori pénzügyi helyzetéről és működési struktúrájáról.

IV. 4. Településüzemeltetési politika

A településüzemeltetésben elsődleges szempont a gazdaságosság, a hatékonyság és az eredményesség. Az önkormányzat a tervezési ciklusban kiemelt célként kezeli a meglévő közúthálózat karbantartását, új utak és járdák építését, valamint megkülönböztetett figyelmet fordít a felszíni csapadékvíz-elvezető hálózat meglévő részének rekonstrukciójára, illetve a még ki nem épült rész megvalósítására. Fenti célok érdekében a lehető legszélesebb körben kell tájékozódni pályázati lehetőségekről, illetve egyéb hazai és uniós támogatásokról. Infrastrukturális beruházások esetén, valamint a településüzemeltetés teljes vertikumában az önkormányzat kiemelt szerepet szán a helyi vállalkozóknak, akiket a lehető legnagyobb mértékben be kell vonni az adott tevékenységbe.

Az önkormányzat az egyházakkal közösen biztosítja a temető fenntartását, valamint a saját tulajdonú ravatalozó működtetését.

Kiemelt projektként kell kezelni a geotermikus energia illetve a termálvíz hasznosítását, lehetőség szerint fenntartva az önkormányzat befolyását az adott szektorra.

Legfontosabb feladat az egészséges ivóvízzel történő ellátás, melynek megvalósítása érdekében meg kell oldani az ivóvízminőségjavítást.

IV. 5. Fejlesztési program

IV. 5. 1. Gazdasági versenyképesség fejlesztése

Az önkormányzat célja a településen működő vállalkozások helyzetbe hozása. Ennek érdekében közös konzultációt kell tartani a fejlesztési irányokról, illetve az esetleges kedvezmények nyújtásának lehetőségéről. Konceptiót kell készíteni a mikro-, kis- és közép-vállalkozások adópolitikai eszközökkel történő támogatására.

Az önkormányzat kiemelt projektként kezeli a piactér fejlesztését, melynél elsődleges cél – mind pénzügyi, mind gazdaságélénkítési szempontból – a jelenleg üresen álló üzlethelyiségek értékesítése.

IV. 5. 2. Ipari fejlesztés

Az ipar területén az önkormányzat adminisztratív eszközökkel tud fejlődést generálni. A rendezési tervben külön figyelmet kell fordítani az ipari park helyének megjelölésére, az M8-as autópálya nyomvonalának figyelembe vétele mellett.

IV. 5. 3. Mezőgazdaság fejlesztése

Az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a települési vízgazdálkodási problémák megoldását úgy külterületen, mint belterületen. A kapcsolattartás folyamatos a Közép-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség munkatársaival, hogy mielőbb megnyugtatóan rendeződjön a belvízelvezetés, és a mezőgazdasági területek alkalmassá váljanak termelésre.

IV. 5. 4. Önkormányzati vagyongazdálkodás

Kiemelt figyelmet kell fordítani a költségvetési egyensúly fenntartására, takarékosági intézkedések bevezetése elengedhetetlen.

Elsődleges cél az intézmények fenntartása, különös tekintettel az óvodára és az általános iskolára, melyek működésének biztonsága egyértelmű prioritást élvez.

Cél továbbá az önkormányzati ingatlanvagyon egy részének értékesítése, ezzel is növelve a költségvetés bevételi oldalát. Lehetőség szerint el kell kerülni a további hitelfelvételt.

IV. 5. 5. Humán erőforrás fejlesztés

Az önkormányzat folyamatosan tartja a kapcsolatot a munkaügyi központtal illetve különböző képzési szervekkel annak érdekében, hogy a lakosság tudásszintjét különböző tanfolyamokon illetve előadásokon, oktatásokon, képzéseken fejlessze. A kulturális intézmény célkitűzései között szerepeltetni kell az ilyen képzések felkutatását, illetve megszervezését, valamint propagálását.

A képviselőtestület hivatala folyamatosan biztosítja köztisztviselőinek a továbbképzési lehetőséget. A szakmai színvonal fenntartása érdekében hasonló támogatottságot élveznek a pedagógusok, illetve az egészségügyi és közművelődési közalkalmazottak.

IV. 5. 6. Egészségügyi és szociális ellátás javítása

Kiemelt cél a felnőtt háziorvosi ellátás biztonságossá tétele azáltal, hogy a jelenleg megüresedett praxist az önkormányzat a lehető legrövidebb idő alatt betölti. Ennek érdekében folyamatosan kapcsolatot kell tartani a szakmai szervezetekkel.

Az önkormányzat biztosítja a védőnői szolgálat, a családsegítő szolgálat és a gyermekjóléti szolgálat működését, továbbá biztosítja a házi gyermekorvosi, fogorvosi és az iskolaorvosi ellátást.

Az önkormányzat vizsgálja idősek otthona, illetve idősek gondozóháza kialakításának lehetőségét.

IV. 5. 7. Közbiztonság fejlesztése

Kiemelt célként fogalmazható meg a helyi körzeti megbízotti iroda fenntartásában való folyamatos közreműködés, kapcsolattartás és a lehetőségekhez mérten anyagi támogatás a polgári rendvédelmi szervezetek, illetve egyesületeknek, valamint a folyamatos kommunikáció a rendvédelmi hatóságokkal, kiemelten az abonyi rendőrőrsrel, és a ceglédi rendőrkapitánysággal.

Közbiztonsági infrastruktúra fejlesztésén belül a térfigyelő kamerarendszer kiépítése elsődleges, a későbbiekben fejleszteni szükséges akár lakossági hozzájárulás igénybevételével is, a közbiztonsági szempontból kiemelt helyek feltérképezésével és figyelembevételével.